

euskaltzaleen topagunea

BATERA JAUZI Elkarrizketa Taldearen

ALDAKETA TEORIAren

lehenengo bertsioa

Errenteria-Orereta, 2023ko urtarrilak 14

Aurkibidea

1.- SARRERA	3
1.1.- Euskaltzaleen Topagunea	3
1.2.- Aldaketa Teoria: eraldaketa sozialerako metodologia	3
2.- ALDAKETA TEORIAREN EGITURA	4
3.- NAHI DEN ALDAKETA	5
4.- EKOSISTEMAREN ANALISIA	5
5.- ALDAKETARAKO BALDINTZAK	6
5.1.- Baldintza-multzo bat	6
5.2.- Baldintzen azpi-suposizioak	7
5.3.- Irakurketa integral bat	8
6.- HURRENGO PAUSOAK	9

1.- SARRERA

1.1.- Euskaltzaleen Topagunea

Euskaltzaleen Topagunea ehunka euskara elkarte eta euskaltzale taldek osatzen dugun mugimendu zabala da. Gure helburua **euskararen erabilera sustatzea** da eta horretarako euskaltzale jendea ahaldundu, saretu eta antolatzeke lan egiten dugu eta elkarrekin askotariko erabilera programak antolatzen ditugu.

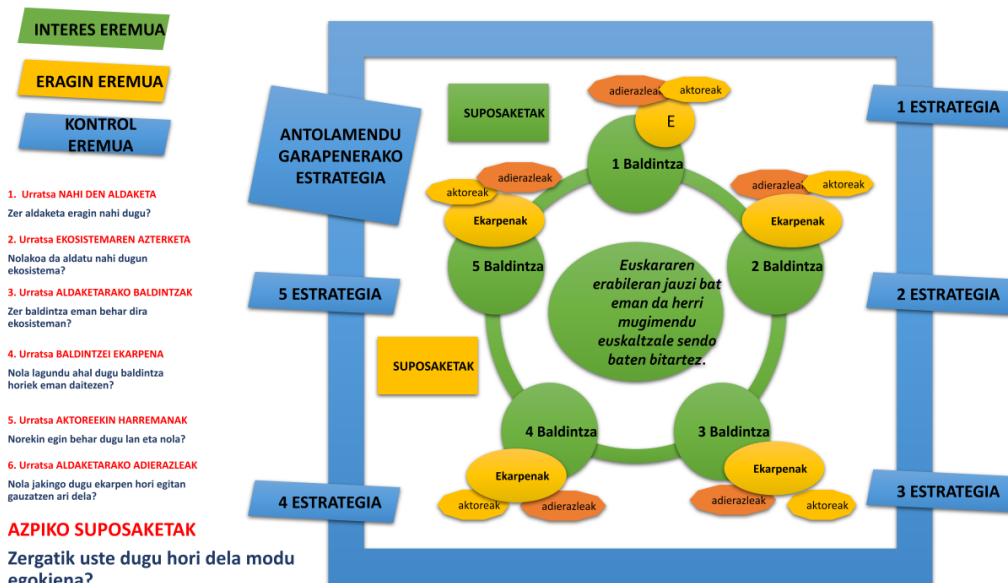
Topagunearen ametsa da, **euskara erabiltzea ohikoa eta eroso izatea Euskal Herrian**. Informazio gehiagorako www.topagunea.eus gunera jo dezakezu.

Jarraian aurkezten dizugun prozesu honen baitan **euskararen erabileran jauzi bat eman ahal izateko Aldaketa Teoria diseinatzea** dugu helburu. Lan hori horretarako propio sortuko den talde anitz baten baitan garatuko da eta gure konpromisoa da, lan honen emaitza gure oinarri sozialari aurkeztea. Are, **datorren hamarkadarako Topagunearen estrategia erabakitzeke** 2023ko azaroan egingo dugun Kongresuan, Aldaketa Teoria hau izango da gure etorkizunerako estrategia erabakitzeke landuko dugun eduki nagusia.

1.2.- Aldaketa Teoria: eraldaketa sozialerako metodologia

Euskararen erabileran jauzi bat emateke eraldaketa eman dadin, Aldaketa Teoria diseinatzea izango da prozesu honen helburua. Horretarako, Elkarrietzeta Talde Eragile anitz bat osatu dugu eta talde honen egitekoa izango da Aldaketa Teoria hori diseinatzea.

Aldaketa Teoriak zer esango digu? Dugun helburua lortzeko zer **baldintza** eman behar diren gizartean eta baldintza horiek gertatu daitezten gizarteko aktore bakoitzaren zeregina edo **ekarpena** zein izan behar duen zehaztea. Horixe definitzera goaz elkarrekin.

2.- ALDAKETA TEORIAREN EGITURA

ETek prozesuan zehar garatuko duen Aldaketa Teoriaren **oinarrizko egitura** honako hau da:

- 1.- Sarrera
- 2.- Nahi den aldaketa
- 3.- Ekosistemaren analisia
- 4.- Aldaketarako baldintzak eta suposizioak
- 5.- Baldintzak bultzatzeko behar diren ekarpenak eta harremanak
- 6.- Aldaketarako adierazleak
- 7.- Errelatoak

Egitura hori aldatu egin daiteke ETEk sortutako ikaskuntzak aurrera egin ahala. Aldaketaren Teoriaren lehen bertsio honek oinarritzko hiru elementuak hartzen ditu bere baitan: nahi den aldaketa, ekosistemaren analisia eta aldaketarako baldintzak eta suposizioak.

3.- NAHI DEN ALDAKETA

Zer aldaketa eragin nahi dugu?

Arestian aipatu bezala, hauxe da hamar urte barru gauzatuta ikusi nahiko genukeen aldaketa: *euskararen erabileran jauzi bat eman da herri mugimendu euskaltzale sendo baten bitartez.*

Formulazio hori lehen bertsioa da, ETEk beharrezkotzat jotzen duen neurrian, prozesuan aurrera egin ahala eta bere ikaskuntzak aurrera egin ahala.

Hausnarketa sakonago bat eskatzen duten zenbait elementu:

1. *Erabilera*: Nola ulertzen dugu "euskararen erabilera" gaur egun? Zer adierazle behar dugu jauzi hau neurtzeko (%10, %40, etab.)?
2. *Jauzia*: Nola ulertzen dugu jauzi bat egitea? Jauzi hau progresiboa edo disruptiboa da? Joera da prozesu progresibo bat bezala ulertzea.. Nola lotzen da progresio hori aldaketaren lau dimentsioekin (pertsonala, harreman mailakoa, kulturala, egiturazkoa)?
3. *Euskalduna izatea*: zer da euskalduna izatea gaur egun? Nola lotzen da euskararen erabilerarekin? Definiziorik hedatuenak eta sozialki onartuenak euskalduna euskaraz hitz egiten duen pertsona bezala definitzen du. Baina definizio berriak ere sortzen dira, begirada pragmatikoago batetik, non pertsona batzuek, horien artean migratzaileek, euskara komunikaziorako eta harremanetarako tresnatzat hartzen duten, ez hainbeste gizarte-nortasun gisa (migratzaileek ez dute beren nortasuna galdu nahi euskaraz hitz egiteagatik).
4. *"Gutasuna"*: Taldeak ulertzen du "gutasuna" kontzeptuak inklusiboa, anitza eta unibertsala izan behar duela. Zeintzuk gara "gu"? Harreman baztertzailerak gaituzten dituen gutasuna baten alde egiten dugu. Denak integratzea beharrezkoa litzateke.
5. *Denbora* : 10 urteko epea irudikatzen dugu
6. *Herri mugimendu euskaltzalea*: Nor da herri mugimendu honen parte? zein sektorek osatzen du (soziala, lanekoak, kulturalak, etab.)? herri mugimendu euskaltzalearen barruan sartuko genituzke euskaldunak ez direnak?

4.- EKOSISTEMAREN ANALISIA

Zerri ipini behar diogu arreta ekosistema honetan?

Mugitzen garen ekosistema kontuan hartuta, aldaketarako baldintzak definitzeko orduan arreta jarri behar diegunak:

- **Bideak, prozesuak, zentraltasuna** hartu behar du. Etorkizunera begira egin behar dugun hausnarketa eta proposamena da hau.
- **Egituren analisia**. Ikuspegi sistemikoa mantendu behar da.
- **Harremanak eta zaintza**. Aurrez-aurreko harremanak sustatu, zaintzari bere garrantzia eman jauziaren prozesua bermatzeko, euskararekiko ditugun zauriak sendatu...bizipoza eta malgutasuna beharrezkoak dira.
- **Adostasun sozial eta instituzionalak** bat egitea beharrezkoa da.
- **Herri mugimendu anitzen arteko aliantzak** sustatu behar dira elkarlanean. Herri mugimendu anitz batean eta egungo egoeran, euskalduna edo euskaltzalea izateari agian beste definizioa bat bilatu behar zaio. Agente berriekin saretzeko premian gaude (diaspora, etorkinak, erdaldunak, etab.).
- Hizkuntza zapalkuntza beste zapalkuntza batzuekin batera jartzea ezinbestekoa da **borroka amankomuna osatzeko**.
- **Belaunaldien arteko transmisioa** ezinbestekoa da.

- **Euskara modako zerbait** izatearen garrantzia erabilera sustatu eta erakargarritasuna handitzeko.
- **Mundu birtualen eragina.** Birtualitate hau komunitatearen alde erabiltzen asmatu behar dugu.

5.- ALDAKETARAKO BALDINTZAK

Zer baldintza eman behar dira ekosisteman?

5.1.- Baldintza-multzo bat

Laburbilduz, hauek dira orain arte ETEk identifikatu eta hausnartu dituen **baldintzak**:

- o **Euskalduntzeko sistema** doakoa, pedagogia berritu batekin, prestigiotsua eta malgua.
- o **Euskararen inguruan dauden miñak eta zauriak sendatuak**, harreman eta prozesu berriak eta berrituak bermatzeko.
- o **Euskaldun identitate** inklusiboa eta berritua gaurko errealitateari egokitu.
- o **Euskararekiko imaginario kolektibo berritu eta baikor bat** euskararen erabilera erakargarriagoa eta onartuagoa izateko.
- o **Euskarazko hedabide/komunikabide propioak** narratiba berri(tu) batekin.
- o **Harreman eta sare anitzak eta sendoak** beste eragile eta herri mugimenduekin
- o **Euskararen ofizialtasuna** bermatua Euskal Herri osoan
- o **Erakunde publiko eta pribatuen babesa eta adostasuna**: akordioak, arauak, legeak, politikak, borondate politikoa.

Aldaketarako baldintzak 1.0

Baldintza izarrak

Adostasun sozial eta instituzional berri bat, garai berri baterako

Euskararen ezagutzaren unibertsalizazioa

Baldintza hauek, era batera edo bestera, elkar-lotuta daude, batzuk besteei eragiten diete (ikuspegi sistemikoa). Ez dira zergatik sekuentzia lineal baten ulertu behar, denak daude etengabeko interakzio baten.

5.2.- Baldintzen azpi-suposizioak

Baldintza hauek suposizio batzuetan oinarrituta daude. Hau da, azpiko logika bat dago zeinek suposizio eta ebidentzia batzuk erabiltzen dituen, baldintza horiei zentzua emateko. Azaleratu ditzagun azpi-suposizio nagusi horiek:

BALDINTZAK	AZPI-SUPOSIZIO NAGUSIAK
Euskalduntzeko sistema doakoa, pedagogia berritu batekin, prestigiotsua eta malgutasunezkoa	Doako euskalduntze-sistema bat edukitzeak, pedagogia berritzaile batekin, unibertsala, biztanleriaren beharren arabera egokitua (oposizioak, oinarritzko erabilera, etorkinak, etab.) lagundu egingo luke euskararen inguruko iritzia aldatzen, bai eta euskaltegien inguruko iritzia aldatzen ere, eta euskararen ezagutza eta erabilera zabaltzeko duten rola. Eta, beraz, euskalduntze-prozesura jende gehiago erakartzen lagunduko luke, eta, horrela, euskararen ezagutza eta erabilera handiagoa zein txikiagoa duten herritarrak ugarituko lirateke
Euskararen inguruan dauden minak eta zauriak sendatuak harreman eta prozesu berriak eta berrituak bermatzeko	Harremanak sustatuko bagenitu euskararen minen inguruan hitz egiteko, euskara irabazle aterako litzateke, jende gehiago hurbilduko litzateke euskarara.
Euskaldun identitate inklusiboa eta berritua gaurko errealitateari egokitua	Euskal nortasuna ikuspegi inklusiboago eta unibertsalago batetik eguneratzeak beste identitate batzuk (adibidez, etorkina) euskarara hurbiltzea ahalbidetuko du, funtsezko nortasunak galdu edo diskriminatu behar dituztela sentitu gabe.
Euskararekiko imaginario kolektibo berritu eta baikor bat euskararen erabilera erakargarria eta onartuagoa izateko	Narratiba berri bat sortzen badugu euskararen erabileraren onurari buruz, euskara prestigiatuko da eta erakargarriagoa bihurtuko da euskaldun eta erdaldun askorentzako (adibidez, modan jartzen bada jende gehiagok ikasi eta erabiliko du)
Euskarazko hedabide/komunikabide propioak narratiba berri(tu) batekin	Euskalgintzak hedabide propio eta sendoak izango balitu, orduan behar den narratiba berri hori zabaltzeko baldintzak emango lirateke.
Harreman eta sare anitzak eta sendoak beste eragile eta herri mugimenduekin	Eragile berriekin saretzen bagara amankomuneko dinamika eraikitzaile baten bidez askoz errazagoa izango da presio soziala garatzea, erakundeetan eragin esanguratsu bat izateko. Horrez gain, aliantza eta harreman berri horiek, bai herri mugimenduekin bai beste eragileekin, narratiba eta imaginario berritu eta erakargarri bat osatzen eta zabaltzen lagunduko dute.
Euskararen ofizialtasuna bermatua Euskal Herri osoan	Euskara hizkuntz ofiziala ez den heinean askoz zailagoa da bere erabilera laguntzen dituzten politika publikoak bermatzea. Ofizialtasunak aukera hori emango luke eta baita ere zentzu bat eman mugimendu euskaltzalearen elkarlanari. Euskal Herriko hiru lurraldeetan euskara ofiziala izango balitz

	askoz errazagoa izango litzateke euskaldun nortasun berritu bat eraikitzea eta partekatzea.
Erakunde publiko eta pribatuen babesa eta adostasuna: akordioak, arauak, legeak, politikak, borondate politikoa.	Erakunde publikoek adostasun eta barne-artikulazio bat lortzen duten heinean errazagoa izango da euskararen erabilera zabaltzea hainbeste sektore eta gizarte multzotan. Gizarte eta erakundearen arteko adostasun bat lortzen bada euskararen erabileraren inguruan errazagoa izango da ofizialtasuna lortzea eta narratiba berri bat txertatzea gizartearen baitan.

5.3.- Irakurketa integral bat

Ikuspegi integral batetik, eta gure aldaketa logikaren konplexutasuna sinplifikatzeko, baldintza horiek dimentsio zehatz batzuetan koka ditzakegu aldaketaren lau dimentsioekiko erlazioaren arabera: pertsonala, interpertsonala (harremanak), kulturala eta estrukturala. Baldintza horiek koadrante batean kokatzen baditugu ere, garrantzitsua da azpimarratzea baldintza bakoitzak beste dimentsio batzuekin zerikusia izan dezakeela, eta baldintza horiek lortzeko ekarpenak beste dimentsio batzuetan egon daitezkeela. Adibidez, euskararen erabilerari buruzko imajinario berri bat eraikitzeko (Kulturala) aktore berriekin aliantza eta sare berriak susta daitezke (Harremanak). Hau da, lau dimentsioak lotzen dituen logika sistemikoa argiago gelditzen da baldintza bakoitza lortzeko dimentsio desberdinetatik egin daitezkeen ekarpenen azterketa egiten dugunean. Hori da aurretik dugun lana: egin behar diren ekarpenak eta baldintzekin duten lotura definitu.

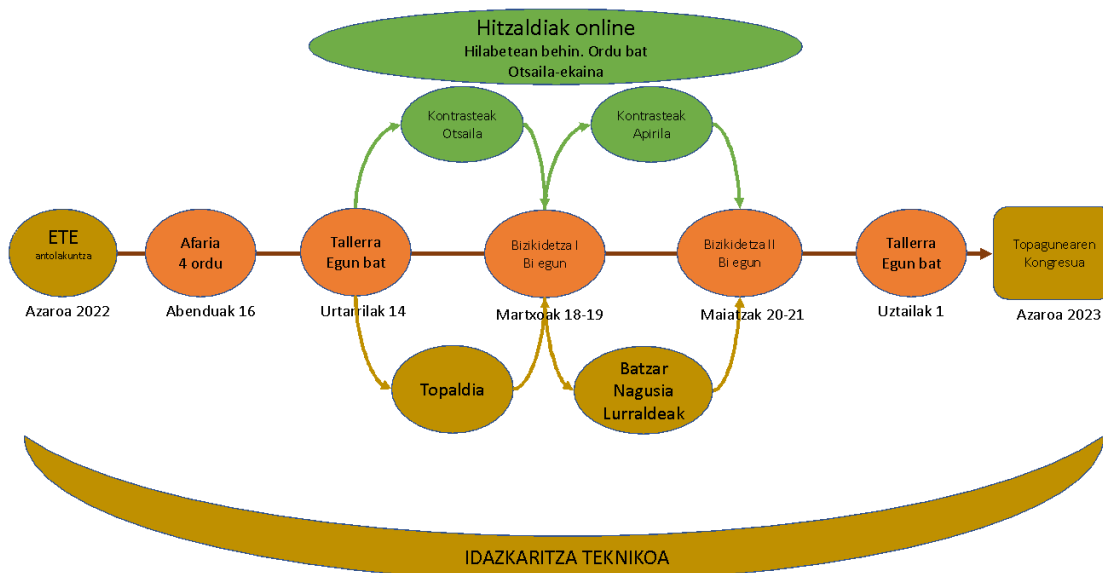

Bestalde, lau dimentsioen esparru honek ekarpen ezberdinak denbora logika batetik identifikatzen ere laguntzen digu. Zein baldintza, eta zer dimentsiotik hasi gaitezke berehala lanean? Zein baldintza dira kritikoak eta lehentasunezkoak? zer ekarpen motak eragin diezaioke baldintza bati baino gehiagori? Zergatik? Zein baldintza dira epe labur, ertain eta/ edo luzerako? Zer ekarpen egin ditzakegu, eta zein dimentsiotan, baldintza bakoitzak aurrera egiteko?

6.- HURRENGO PAUSOAK

Nola jarraitu eta sakondu gure hausnarketan?

Gogora ditzagun gure prozesuaren egitura eta guneak:

Hona hemen **gure hausnarketa kolektiboan sakontzen** lagun diezaguketen zenbait elementu:

1. **Dokumentu hau irakurri eta horri buruzko iruzkinak egin.** Erreterian izandako elkarrizketa aberatsa ahalik eta modurik egokienean laburtzen saiatu gara. Prozesuan aurrera egin ahala bertsio hau aberastu eta egokitzen joango gara.
 - Urtarrilaren 14an landutako edukiak txosten honetan modu egokian jaso ote diren.
 - Aurrera begira lantzeko edo sakontzeko ikusten dituzun gaietarako iradokizunak.
2. **Kontraste Taldeetan parte hartzea.** Kontraste Taldeek aukera interesgarria eskainiko digute, gurea ez den beste begirada batzuekin osatu eta egokitzeko. Euskaratik urrun daudenen begirada ere, propio bilatuko da kontraste hauetan. Aurreko bileran esan bezala, errazte prozesua komunitarioa da.
3. **Online hitzaldietan parte hartzea.** ETEren espazioek interes orokorreko gaiak identifikatzen laguntzen dute, ETEren puntu itsuari buruzko argi gehiago izaten lagun diezaguten (adibidez, etorkizuneko gizartea nolakoa izango den edo lan-mundua-ak euskararen erabileran duen rola). ETEko kideek ere izenak iradoki ditzakete, edo bere burua eskaini, talde-hausnarketarako esanguratsuak diren gai berezi bati buruzko hitzaldi bat emateko.

4. **Gure azterketa kolektiboa lankideekin eta interesa duten pertsonekin partekatzea.** ETE-n eraikitzen ari garen begirada hori partekatu dezakegu, gure berehalako errealitateari begiratzeko. Nola balio digu gauzak beste era batera ikusteko? Norekin kontrastatu ditzakegu gure ideiak eta ETE-an sortzen ari direnak? Nola aberastu gure begirada eta gure ezagutza urrun dauden edo ezberdinak diren horiekin? Zer ikaskuntza eta gogoeta ekar ditzakegu ETE-ra?

Aurrera Batera Jauzi Elkarrizketa Taldea!